

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložila studentka: Markéta Moravcová

Název práce: Dopady smlouvy NAFTA na mexický zemědělský sektor

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): Kryštof Kozák

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce se zabývá dopady dohody NAFTA na mexické zemědělství. Cíl práce je zformulován poměrně jasně, tak to hodnotit, zda byla tato dohoda pro mexický zemědělský sektor spíše přínosem či nikoliv.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Jedná se o poměrně náročnou práci, která vyžaduje dobrou orientaci v dostupných statistikách i v teoretických přístupech týkajících se volného obchodu. Tvůrčí přístup spočívá především v kombinování dostupných dat na podporu hlavních tezí.

Argumentačně práce vychází z dostupných dat a vybrané literatury k tématu, nicméně operacionalizace nejdůležitějších kritérií „vítězů“ a „poražených“ by přispěla k větší přesvědčivosti autorčiných závěrů. Práce má rámcově logickou strukturu, i když se v ní některá tvrzení opakují a určitá témata se objevují na více místech. Kapitola „Zemědělský průmysl“ má trochu matoucí název, zřejmě vhodnější by byl „Zemědělský sektor v Mexiku“, a obsahuje řadu informací, které se týkají spíše úvodního kontextu.

V teoretické oblasti není práce příliš hluboce ukotvená a využívá dohromady koncepty z neoliberální ekonomie i z kritičtějších politicko-ekonomických přístupů. Klíčové kategorie „vítězové“ a „poražení“ nejsou teoreticky vyjasněné. Není také zmíněna žádná obecnější teorie rozvoje venkova, která by se dala porovnat s předkládanými statistikami. Významná otázka produktivity je naznačena spíše mimochodem v dílčích statistikách.

Z metodologického hlediska je problémem práce, že na začátku není předem jasně vymezeno, které údaje a statistiky jsou pro hlavní teze práce nejdůležitější. Ty by pak měly být v průběhu práce především zdůrazňovány. Autorka předkládá řadu zajímavých statistik, nicméně není úplně jasné, proč přesně byly vybrány a k jakému účelu slouží.

Vzhledem k velmi živé debatě o dopadech smlouvy NAFTA mohla autorka ještě podrobněji zhodnotit klíčové tituly sekundární literatury z hlediska jejich hlavních tezí a závěrů a představit tak akademickou debatu na dané téma. Práce neobsahuje přílohy.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazykový projev autorky je na poměrně dobré úrovni, nicméně práci by prospěla podrobnější a pečlivější editace i přesnější formulování jednotlivých argumentů. Citace a odkazy na literaturu rámcově odpovídají standardním normám, i když by práci prospělo uvádění celých názvů a ne pouze zkratk. Grafická úprava vychází z předložené šablony a nijak tedy nevybočuje z normy. Práce obsahuje požadované formální náležitosti.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Bakalářská práce se zabývá relevantním a vysoce aktuálním tématem dopadů volného obchodu na zemědělský sektor v situaci asymetrického postavení obou obchodních partnerů. Mezi silné stránky práce patří uvádění řady statistik týkajících se mexického zemědělství a zhodnocení působení NAFTA v řadě konkrétních oblastí. Ke slabším stránkám práce bych zařadil slabší teoretickou část i určitou metodologickou neukotvenost. Práce také často přebírá řadu údajů ze sekundární literatury a vrší je za sebe bez hlubší reflexe a vazbu na základní otázky práce.

Na str. 3 je tvrzení, že „Mexiko patří mezi nejortodoxnější liberály a po liberalizační vlně v Mexiku v 90. letech 20. století je jedním z nejotevřenějších států, který se řídí pravidly Washingtonského konsenzu.“ To je odvážné tvrzení například vzhledem k ochraně těžby ropy a energetického průmyslu. Na stejné straně je dále napsáno „najít jiná řešení, jak se s problémem vyrovnat“, nicméně není úplně specifikováno, o jaký problém se vlastně jedná.

Na str. 4 je stylisticky špatně věta „Hlavní tezí práce je tvrzení, že zemědělský sektor zemědělský sektor zkoumá podle teorie“. Na stejné straně je pak napsáno „a výherci, množství lidí zaměstnaných v zemědělství“, což je poměrně zavádějící kritérium. Na stejné straně pak je vágní formulace „Smlouvu podporují hlavně politici a politické organizace“, kdy není jasné, jaké politické organizace má autorka na mysli.

Na str. 5 je opět problematická stylistika ve větě „Opačně zcela negativní pohled na smlouvu má nevládní organizace Public Citizen's Global Trade na dopady smlouvy na mexickou ekonomiku a společnost.“ Tvrzení na téže straně „Důvodem této duality je fragmentace vlastnictví půdy. Půda je fragmentovaná na malé části a rozdělena mezi velké množství zemědělců“ by bylo třeba lépe vysvětlit, respektive doplnit o velké vlastníky půdy. Stylisticky problematické je i „kteří měli více, než 5 hektarů, vlastnili 85 % půdy“ či na str. 6 „tito velcí zemědělci“.

Na str. 7 je nejasná věta „Vládní účast na zpracovávání obilnin a olejů, měly také obchody, ve kterých se prodávaly základní potraviny venkovním a městským chudým.“ Pokud autorka tvrdí, že „Produkty, které získávaly podporu, byly mimo dotace také chráněny licencemi,“ tak je potřeba pojem těchto licencí v mexickém kontextu vysvětlit. Na str. 9 je lehce nevhodná poznámka pod čarou, která obsahuje pouze nejasnost v překladu (citlivost - sensitive?). Na str. 10 by bylo vhodné dokončit myšlenku, a to ohledně reálných dopadů změn Ústavy. Tvrzení ze str. 12 „navíc tyto programy mají špatný management,“ by také šlo lépe specifikovat. Jazykově je na téže straně problematické „plodiny, které ztratily na intenzivnosti“, na str. 14 je zbytečná čárka „Podpora PROCAMPO nicméně, trvala až do roku 2013“.

Nejasné je také tvrzení „PROCAMPO bylo také hlavním zdrojem zemědělské podpory, který v roce 1994 představoval 50% veškeré podpory“. Psát „businessům“ je zbytečný anglicismus. Bylo by vhodné převádět citované údaje na jednotnou měnu, zejména v situaci, kdy peso vůči dolaru poměrně kolísá. Na str. 15 by bylo vhodné alespoň naznačit, v čem je jiný program Apoyo a la comercializacion, neboť do něj také směřuje nezanedbatelná část dotací.

Na str. 20 je překlep „Importukukuřice“. Na stejné straně je poměrně zásadní tvrzení „U kukuřice k tomu však nedošlo a místo 15 let se bariéry zcela odstranily během 30 měsíců,“ u kterého chybí vysvětlení, proč k tomu došlo. Na str. 23 je také důležité tvrzení „Čím dál tím více půdy se tedy začíná hromadit v rukou čím dál tím méně lidí,“ které by zasluhovalo samostatný odkaz. Trochu matoucí je také věta „Za rok 2014 100% kukuřice přichází z USA a to v hodnotě 3 miliard dolarů,“ zřejmě má být 100 % importu kukuřice.

Na str. 24 je další odvážné tvrzení „Pád suverenity základních potravin ústí ve ztrátu národní suverenity,“ které by bylo třeba nějak vysvětlit či odkázat na teoretické práce v této oblasti. Na stejné straně jsou zmíněny „tyto dvě firmy,“ ale není specifikováno, o jaké firmy by se mělo jednat. Dále na stejné straně je pak tvrzení, které neodpovídá zbytku textu, totiž že „tortilla se dostala z 5 amerických dolarů na 20 amerických dolarů za kilo tortill“.

Na str. 25 je zmíněna jako významná mexická dovozová komise, nicméně její role či funkce je čtenáři zatajena. Tvrzení ze str. 27 „Nachází se v severní části Mexika, kde je půda úrodnější,“ je problematické vzhledem k tomu, že velkou část severního Mexika tvoří suchá centrální polopoušť. Na str. 28 je nejasné tvrzení „byla zastavována neschopností dosáhnout fytosanitárních restrikcí“. Na str. 29 jsou dva hodně odlišné údaje o procentu obyvatel Chiapasu, kteří se živí zemědělstvím. Čísla pak vnitřně neodpovídají i u tvrzení „nyní pracuje 3,5 milionu lidí bez platů a 5,1 milionů za plat“. Na str. 31 je překlep „Guerreo“. Tvrzení, že „pěstování narkotik má negativní dopady na životní prostředí,“ by chtělo lépe vyargumentovat, jedná se totiž o relativně standardní zemědělské plodiny.

Vágní tvrzení „Chudoba od začátku smlouvy roste,“ také nutně nevyplývá z předkládaných statistik. Stylisticky nejasná je pak i věta „Rozdíl mezi Nuevo León a Chiapas je okolo 55,8 % chudoby a 30, 5% extrémní chudoby.“ Na str. 34 má být spíše „environmentální rizika“ než „ekologické risky“. Tvrzení „Ve městech je ale trh práce také saturovaný a tak mnozí z nich emigrují do Spojených států,“ by chtělo podložit statistikami, neboť zejména v posledních letech migrace z Mexika do USA klesá. Na str. 37 je tvrzení „je pravdou, že se celková zemědělská produktivita zvýšila,“ což lze považovat za jedno z důležitých kritérií hodnocení NAFTA. Zmiňované „upřesnění politiky vůči životnímu prostředí,“ je také spíše nejasné, jak by mělo konkrétně vypadat?

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Jak by se dali přesněji definovat „vítězové“ a „poražení“, kteří jsou v úvodu práce zmiňováni? Z jaké teorie toto rozdělení vychází?

Jak velké byly celkové investice amerických firem do mexického zemědělského sektoru? Jaká je obchodní bilance Mexika s USA v sektoru zemědělství?

Jaké alternativy vyplývají z mexického případu pro další uvažování o smlouvách mezi asymetrickými partnery v oblasti zemědělství?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku **velmi dobře až dobře** v závislosti na výsledku obhajoby.

Datum: 4.6.2017

Podpis: Kryštof Kozák, v.r.

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.